

Wpomnienie

Pani Profesor dr hab. n. med. Marii Szpringer-Nodzak (1929-2022)

Pani Profesor Szpringer-Nodzak z domu Matuszewska urodziła się w Wilnie, w rodzinie nauczycielskiej, miała dwie siostry i jednego brata. Dyplom lekarza stomatologa uzyskała w 1951 roku w Akademii Medycznej w Warszawie. W tym samym roku rozpoczęła pracę w nowo utworzonej Poliklinice Stomatologicznej dla Dzieci przy Zakładzie Stomatologii Zachowawczej, kierowanej przez profesora Janusza Krzywickiego. W 1970 roku placówka ta przekształciła się w Zakład Stomatologii Dziecięcej Instytutu Stomatologii Akademii Medycznej w Warszawie kierowanej przez docent Katarzynę Grodzką.

W 1964 roku pani Profesor uzyskała stopień doktora nauk medycznych na podstawie pracy pt. „Zastosowanie metody bezpośredniego pokrycia miazgi w zębach mlecznych”, a w 1979 roku tytuł doktora habilitowanego na podstawie pracy pt. „Wybrane zagadnienia początku pierwszego ząbkowania u dzieci w świetle badań klinicznych i doświadczalnych”.

W latach 1980-1999 pełniła funkcję Kierownika Zakładu Stomatologii Dziecięcej IS AM w Warszawie. W 1982 roku otrzymała stopień profesora w Zakładzie Stomatologii Dziecięcej, w 1989 roku tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1996 tytuł profesora zwyczajnego.

W latach 1995-1999 była dyrektorem Instytutu Stomatologii oraz przewodniczyła Radzie Naukowej Instytutu Stomatologii.

Od 1980 roku pani Profesor była przewodniczącą Komisji Egzaminacyjnej na II stopień specjalizacji z zakresu stomatologii dziecięcej, członkiem Komisji Egzaminacyjnej na II stopień specjalizacji z ortodoncji i stomatologii zachowawczej, kierownikiem specjalizacji na I i II stopień specjalizacji ze stomatologii dziecięcej. W latach 1995-1998 była konsultantem regionalnym stomatologii dziecięcej, a w latach 1987 i 1995 kierownikiem badań epidemiologicznych „Chorób i wad narządu żucia wybranych grup osób populacji polskiej w regionie warszawskim”.

Była promotorem 12 rozpraw doktorskich oraz recenzentem 47 prac doktorskich, rozpraw habilitacyjnych, ocen dorobku naukowego dla uzyskania tytułu profesora, a także książek i skryptów oraz wniosków w sprawie ubiegania się o przyznanie grantu.

Pani Profesor była członkiem Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego (PTS), Polskiego Towarzystwa Lekarskiego (PTL), Międzynarodowego Towarzystwa Stomatologii Dziecięcej (IAPD), Międzynarodowej Federacji Dentystów (FDI), Akademii Pierre’a Faucharda.

W uznaniu za 48-letnią pracę pani Profesor została odznaczona Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, medalem Komisji Edukacji Narodowej, medalem z okazji współpracy naukowej z Uniwersytetem w Lund, medalem z okazji 50-lecia Akademii Medycznej w Lublinie, medalem z okazji 100-lecia Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Warszawie, nagrodą Bengt Magnussona (1983 Melbourne), przyznaną przez Międzynarodowe Towarzystwo Stomatologii Dziecięcej za część pracy habilitacyjnej, odznaką PTS – Honorowy Członek PTS (Bene Meritus PTS) oraz ostatnio, bo w kwietniu 2021 roku na Międzynarodowej Konferencji Stomatologicznej Zachód-Wschód związanej ze stuleciem istnienia Państwowego Instytutu Stomatologicznego, otrzymała medal im. Tytusa Chałbińskiego. Ponadto uzyskała 27 nagród rektorskich.

Pani Profesor opublikowała 182 prace naukowe, 195 doniesień zjazdowych i 16 pozycji jako podręczniki, rozdziały, monografie, skrypty. Wygłosiła 199 referatów, brała czynny udział w 203 zjazdach i sympozjach naukowych.

W 1996 roku pani Profesor była inicjatorką i pierwszym redaktorem naczelnym pierwszego czasopisma poświęconego stomatologii dziecięcej „Nowa Stomatologia”. Ponadto była członkiem Rady Naukowej „Magazynu Stomatologicznego”, „Przeglądu Stomatologii Wieku Rozwojowego”, „Czasopisma Stomatologicznego”, „Kliniki Stomatologicznej” oraz czasopisma ukraińskiego „Noviny Stomatologii”.

Poliklinika Stomatologiczna dla Dzieci powstała w 1951 roku i w tym roku zaczęła tam pracować pani Profesor. Poliklinika była pierwszą i jedyną placówką w kraju utworzoną przy wyższej uczelni obejmującą zagadnienia ze stomatologii dziecięcej. Zadaniem tej placówki była nie tylko praca usługowa, ale również opracowanie programu nauczania tego nowego przedmiotu dla studentów stomatologii.

Wspólnie z Oddziałem Niemowlęcym Centrum Zdrowia Dziecka opracowano szczegółowo zagadnienie pierwszego ząbkowania u dzieci. Zbadano również stan zdrowotny uzębienia u dzieci w regionie warszawskim. Badania te posłużyły dla opracowania programów profilaktycznych i leczniczych dotyczących zdrowia jamy ustnej dzieci, m.in. stosowania profilaktyki fluorowej egzogennej, laków szczelinowych. Frekwencję próchnicy u dzieci warszawskich w żłobkach i przedszkolach

badano wielokrotnie. Wyniki badań wskazywały na zmniejszenie się frekwencji próchnicy, natomiast zwiększyła się intensywność próchnicy, czyli nastąpiła polaryzacja – mniejsza liczba dzieci miała uzębienie dotknięte próchnicą, lecz intensywność próchnicy była większa. Z przeprowadzonych badań krwi i moczu pacjentów z próchnicą u dzieci do 3. roku życia zaobserwowano prawidłowe wskaźniki biochemiczne, co wskazuje, że wystąpienie choroby próchnicowej w uzębieniu u najmłodszych dzieci związane jest przede wszystkim z zaniedbaniami higienicznymi i dietetycznymi. Ponadto stwierdzono istotną zależność między stanem występowania próchnicy w uzębieniu mlecznym a występowaniem próchnicy w zębach pierwszych trzonowych stałych.

Tematem pracy doktorskiej p. Profesor było biologiczne leczenie miazgi zębów mlecznych. W latach 1980-2000 pani Profesor nawiązała współpracę z Zakładem Pedodoncji Uniwersytetu w Lund. Ustalono kryteria diagnostyczne rozpoznawania poszczególnych stanów chorobowych miazgi zębów. Przeprowadzono zabiegi częściowej amputacji w zębach mlecznych, a później również w zębach stałych niedojrzałych po urazach mechanicznych.

Zbadano również wspólnie z Kliniką Pediatrii, Skaz Krwotocznych i Chorób Krwi AM stan zdrowotny narządu żucia u dzieci z osoczowymi skazami krwotocznymi. Pani Profesor była również inicjatorką badań nad stosowaniem nowych materiałów stomatologicznych do wypełniania ubytków próchnicowych.

W „Nowej Stomatologii” w 2011 roku w numerze 3 przedstawiono „Zarys dziejów pierwszej w kraju uniwersyteckiej stomatologii dziecięcej Akademii Medycznej w Warszawie. Część I”, a w numerze 4 „Dydaktykę w Zakładzie Stomatologii Dziecięcej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Część II”. W 2012 roku w numerze 2 przedstawiono „Pracę naukową w Zakładzie Stomatologii Dziecięcej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Część III” oraz „Habilitation, doktoraty i wydawnictwa w Zakładzie Stomatologii Dziecięcej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Część IV”.

Pani Profesor cieszyła się autorytetem oraz ogromnym szacunkiem całego środowiska medycznego. Los polskiej stomatologii, a zwłaszcza stomatologii dziecięcej był zawsze bliski jej sercu. Pani Profesor wychowała wielu stomatologów i nie stawiając barier pokoleniowych, chętnie pomagała młodym lekarzom i pracownikom naukowym. Pani Profesor miała nie tylko ogromną wiedzę i doświadczenie, ale również doskonałe, indywidualne i empatyczne podejście do niejednokrotnie trudnych, małych pacjentów. O sobie p. Profesor często mówiła „starsza dentystka”, a o nas, pracownikach Zakładu, „dziewczynki”, „chłopczyki” lub „aniołeczki”. Będziemy Ją pamiętać jako dobrą, szlachetną i zawsze uczynną osobę.

Pani Profesor pozostawiła w głębokiej żałobie syna, synową, wnuki i prawnuki. Zawsze cieszyła się z sukcesów osobistych i zawodowych bliskich sobie osób.

RIP